OBRÁZKY

ze spisu

„Orbis pictus“ od Komenského.

Pro mládež.

(S částečným vysvětlením.)

V Praze 1854.

Tisk a náklad Jarosl. Pospíšila.

Cena 6 kr. stř.

Obsah.

Domácí drůbež. Das Hausgeflügel.

1 kohout. 2 hřeben. 3 ostruhy. 4 posada (kurník). 5 slepice (kura). 6 holub. 7 holubník. 8 krocan. 9 krůta (ťopka). 10 páv. 11 čáp. 12 vlaštovice. 13 vrabec. 14 straka. 15 kavka. 16 netopýr.

Ptáci zpěvaví. Die Singvögel.

1 slavík. 2 skřivan. 3 křepelka. 5 papoušek. 6 kos. 7 špaček. 8 klec.

Ptáci polní a lesní. Feld- und Waldgeflügel.

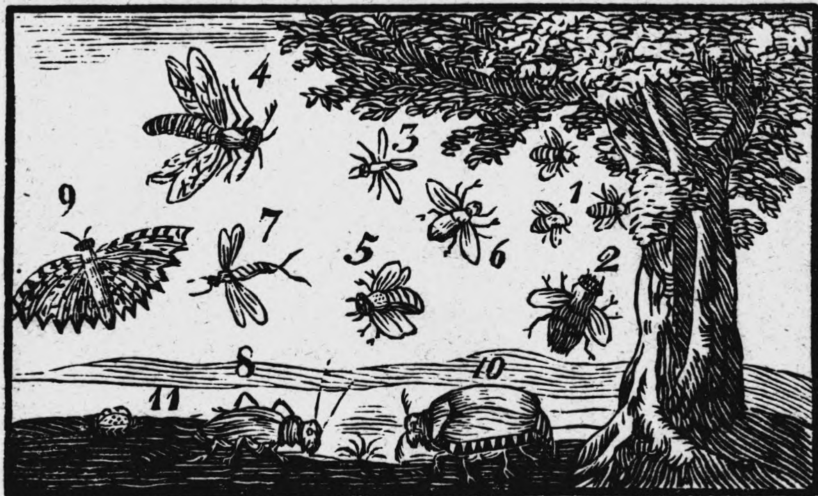
1 pštros. 2 střížíček (králíček, Zaunkönig). 3 sova. 4 dudek. 5 rajský pták. 6 bažant. 7 drop. 8 tetřev hluchý. 9 jestřáb. 10 koroptev. 11 sluka. 12 kvíčala. 13 jeřáb.

*

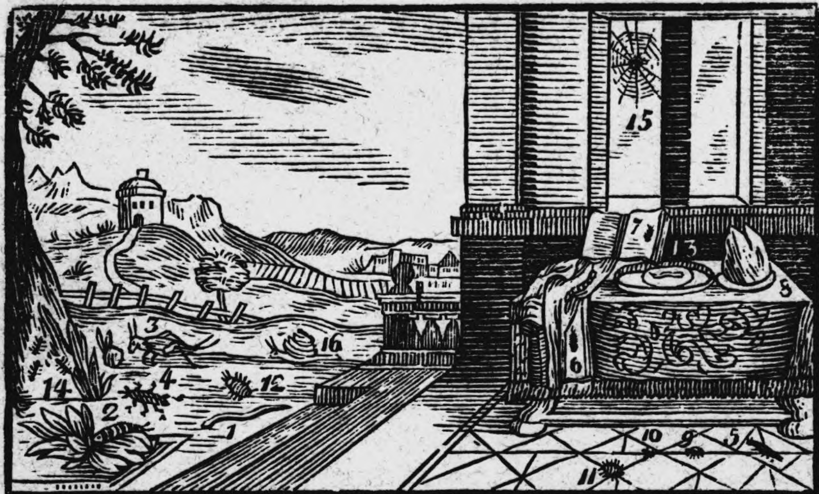
Ptactvo dravé. Die Raubvögel.

1 orel. 2 sup (Geier). 3 krkavec (havran). 4 luňák.
5 sokol. 6 krahujec. 7 jestřáb. 8 káně.

Hmyz létavý. Fliegendes Ungeziefer.

1 včela. 2 čmel, čmelák. 3 vosa. 4 sršeň. 5 střeček (die Bremse). 6 moucha. 7 komár. 8 cvrček. 9 motejl. 10 chroust. 11 světluška (muška svatojanská).

Hmyz lezoucí. Kriechendes Ungeziefer.

1 hlíšť, dešťovka. 2 housenka. 3 kobylka. 4 pilous. 5 červotoč (Holzwurm). 6 a 7 mol. 8 masový červ, robák. 9 blecha. 11 stínka, stěnice. 12 klíšť (Schaflaus). 13 bourovec (Seidenwurm). 14 mravenec. 15 pavouk. 16 hlemejžď (šnek).

Dobytek. Das Heerdevieh.

1 býk (vůl). 2 kráva. 3 tele. 4 beran. 5 skop, skopec, ovce. 6 jehně. 7 kozel. 8 koza. 9 kůzle. 10 prase. 11 sele, prasátko.

Hovada potažní. **Das Laſtvieh.**

1 osel. 2 mezek. 3 kůň. 5 velbloud. 6 slon.

Dobytek divoký. Das Wildvieh.

1 zubr (Auerochs). 2 bůvol. 3 los. 4 jelen. 5 srna. 6 kozorožec (Steinbock). 7 kamzík. 8 jednorožec. 9 divoký kanec. 10 zajíc. 11 králík. 12 krtek, krtice.

Vodozemní tvorové. Amphibien.

1 ostrovid, krokodil. 2 bobr (Biber). 3 vydra (die Fischotter). 4 žába. 5 želva.

Ryby. Die Fische.

1 ploutve (Floßfedern). 2 žábry (Kiefen). 3 kapr. 4 štika. 5 úhoř· 6 okatice. 7 jesetr. 8 sum, sumec. 9 vyza. 10 ovesničky. 11 lín· 12 rak. 13 pijavka.

Ryby mořské a mlže. Meerfische und Muscheln.

1 velryba. 2 pliskavice. 3 rejnok. 4 okatice. 5 losos. 6 ryba létavá. 7 sleď (Häring). 8 platýs. 9 treska (Stockfisch). 10 tuleň. 11 mlž (mušle). 12 ústřice. 13 nachovec. 14 perlová záklapnice.

Orba. Der Feldbau.

Chování dobytka. **Die Viehzucht.**

Medaření. Der Honigbau.

1 roj včel. 2 královna, vůdce. 3 měděnice (jejímžto cinkotem se roj volá zpět). 4 oul. 5 sklípky, přehrádky, buňky. 6 plásty.

Mletí. Das Mühlwerk.

1 mlýn. 2 a 3 kámen, žernov. 4 kolo. 5 koš. 6 otruby. 7 truhla. 8 pytlík.
9 mlýn ruční. 10 mlýn koňský. 11 mlýn vodní. 12 lodní. 13 větrní.

Pekařství. Die Bäckerei.

1 pekař. 2 moučné sýto. 3 díž. 4 těsto. 5 kopist.

Rybářství. Die Fischerei.

1 rybář. 2 udice. 3 sak, čeřen. 4 bidlo. 5 lodka. 6 síť. 7 vrše.

Čižba. Der Vogelfang.

1 ptáčník, čihař. 2 čihadlo. 3 síť. 4 vnada. 5 bouda. 6 volavci. 7 klec s volavými. 8 oka. 9 vějice lepové. 10 rohatina. 11 proštíp. 12 sklopec.

Masné krámy. Die Fleischbank.

Kuchařství. Das Kochwerk.

Vinobraní. **Die Weinlese.**

Pivovárství. Das Bierbrauen.

1 slad. 2 chmel. 3 kotel. 4 stok. 5 džber. 6 spilka, pivnice, sklep. 7 kotel na pálenku, kořalku. 8 klobouk. 9 trouba.

Práce se lnem. Die Flachsarbeit.

1 len a konopě. 2 trlice, mědlice. 3 pazdeří. 4 vochle. 5 koudel.
6 kužel. 7 přadlka. 8 nit. 9 kolovrátek, přeslice. 10 vřeteno.
11 přeslen. 13 cívka. 14 moták. 15 klubka. 16 přadénko.

Tkadlectví. Die Weberei.

1 tkadlec. 2 vratidlo. 3 stav. 4 podnožky. 5 osnova. 6 člunek. 7 paprsek. 8 plátno.

Bělidlo. **Die Leiwandbleiche.**

Krejčí. **Der Schneider.**

Obuvník. **Der Schuhmacher.**

Tesař. **Der Zimmermann.**

Zedník: Der Maurer.

1 zedník. 2 zeď. 3 lom. 4 kamenník. 5 uhelnice, pravidlo. 6 cihly. 7 ometačka, lžíce zednická.

Stroje. Gerüste und Werkzeuge.

1 a 5 sochor. 2 nosidla. 3 kotouč, trakař. 4 popruh. 6 válce. 7 hřídel, vratidlo. 8 jeřáb veliký. 9 beran. 10 jehly. 11 kolečka. 12 držadla.

Dům. Das Haus.

1 předsíní. 2 podvoj. 3 prah. 4 veřeje. 5 stežeje. 6 dvéře. 7 zámek. 8 závora. 9 siň. 10 podlaha vykládaná. 11, 12, 13 sloupy. 14 schody. 15 točité schody. 16 okna. 17 mří-že. 18 pavlače. 19 přístřeší. 20 pilíře. 21 střecha, krov. 22 tašky. 23 šindel. 24 latě. 25 krokve. 26 žlab. 27 výstupek (místo beze střechy). 28 vikýř. 29 korouhvička, makovice.

Hornictví. Der Bergbau.

1 horníci, rudníci, kovkopové. 2 rudní báně. 3 roubík. 4 žebřík. 5 svítelnice. 6 motyka. 7 ruda. 8 provaz. 9 vratidlo. 10 pece. 11 škváry. 12 kov.

Kovář. Der Schmied.

Truhlář a soustružník.
Der Schreiner (Tischler) und der Drechsler.

Hrnčíř. **Der Töpfer.**

Bednář: Der Böttcher oder Faßbinder.

Provazník a řemenář.
Der Seiler und der Riemer.

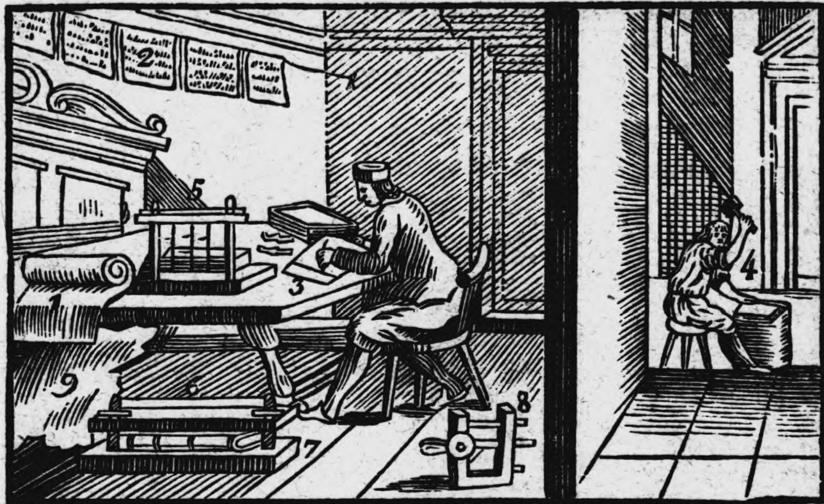
Dělání papíru. Die Papiererzeugung.

1 buková deska. 2 listí. 3 lýčí. 4 papírna. 5 lněné veteše, hadry. 6 utloukání jich na kašičku. 7 formy (síta). 8 archy. 12 blána (pergament).

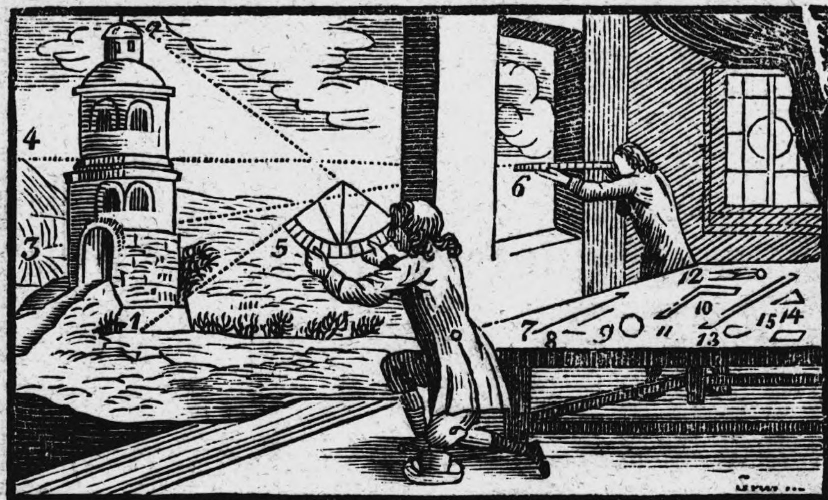

Knihtiskařství. Die Buchdruckerei.

1 sazeč. 2 držádko. 3 úhelnice (Winkelhaken). 4 deska (Schiff). 5 přehrádky. 8 lišta železná (Formrahmen). 9 šrouby. 10 pres, lis. 11 balíky k natírání barvy (nyní válec). 12 příklop (der Deckel). 13 plát (der Tiegel). 14 vřeteno (die Spindel). 15 tiskadlo (der Bengel).

Knihař. **Der Buchbinder.**

Zeměměřictví: Die Erdmeßkunst.

Zeměměřič měří (vyměřuje) vysokost věže 1 — 2 anebo odlehlost míst 3 — 4 buďto čtverníkem 5, nebo měřidlem 6. Podobu věcí značí čárami 7, kouty 8 a koly (kruhy) 9 podle pravidla (pravídka) 10, uhelnice 11 a kružidla 12. Z těch povstávají válec 13, tříhranník (tříhran) 14, čtverohran (čtverhranník) 15 a jiné podoby.

Kupectví. Der Handel.

Šermírna. Die Fechtschule.

1 potýkání-se kordy. 2 kopí (pika). 3 obosečnice (die Partisane). 4 tesák. 5 končíř (das Rappier). 6 tulich, dýka. 7 zápasníci (die Ringer). 8 podrážení noh. 9 bitci.

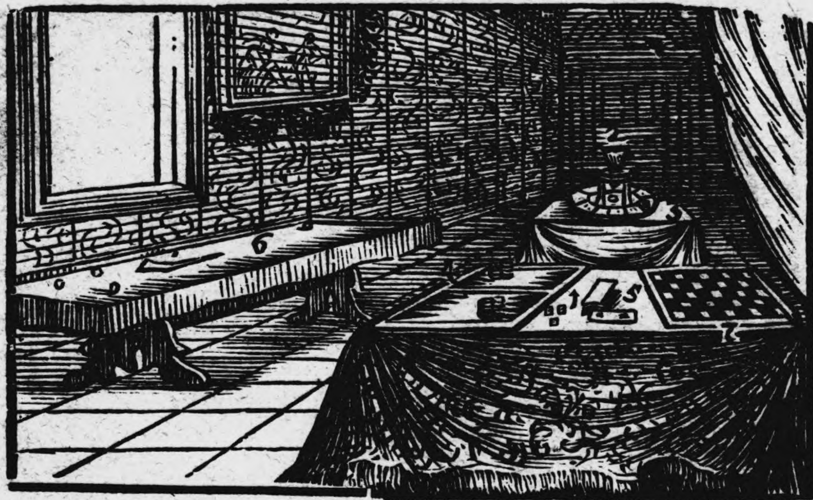
Divadlo. Die Schauspiele.

Kejklířství. **Die Gaukelei.**

Hra na míč. **Das Ballspiel.**

Hry. Die Spiele.

Hry dětské. Kinderspiele.

Chlapci hrávají buďto v ráže (kuličky hliněné) 1; buď házejíce kulí 2 do kuželek 3; buďto kuličku holí 4 zarážejíce skrze kroužek 5; buďto vlka 6 bičem 7 poháněјíce (otáčejíce); buďto z foukačky 8 a kuše 9 střílejíce, buď na chůdách (štihlách) 10 chodíce; aneb na houpačce 11 se rozháněјíce a se houpajíce.

Hodiny. Die Uhrwerke.

1, 2 hodiny sluneční. 3 kompas. 4 hodiny sypací. 5 bicí. 6 závaží. 7 zvon. 8 ručičky.

Hudební nástrojové. Musikalische Instrumente.

1 cimbál. 2 zvoneček. 3 řehtačka. 4 brumlačka. 5 buben. 6 kotel. 7 palička. 8 břinkadło. 9 cimbálek. 10 tříhránek. 11 harfa. 12 klavír. 13 loutna. 14 krk. 15 vršek. 16 kolíky. 17 struny. 18 stavítko (kobylka). 19 cithara. 20 housle. 21 smyčec. 23 kolovrátek. 24 píšťala (flauta). 25 šalamaj. 26 dudy. 27 cink. 28 trouba. 29 posaun. 30 varhany.

*

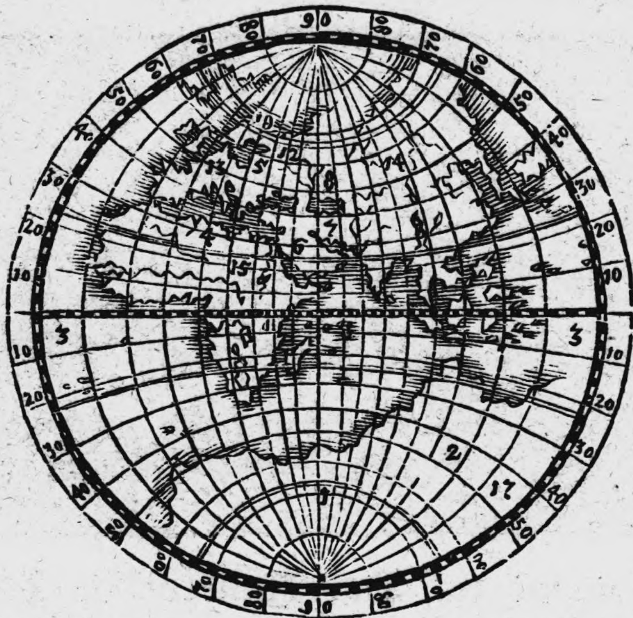

Město: Die Stadt.

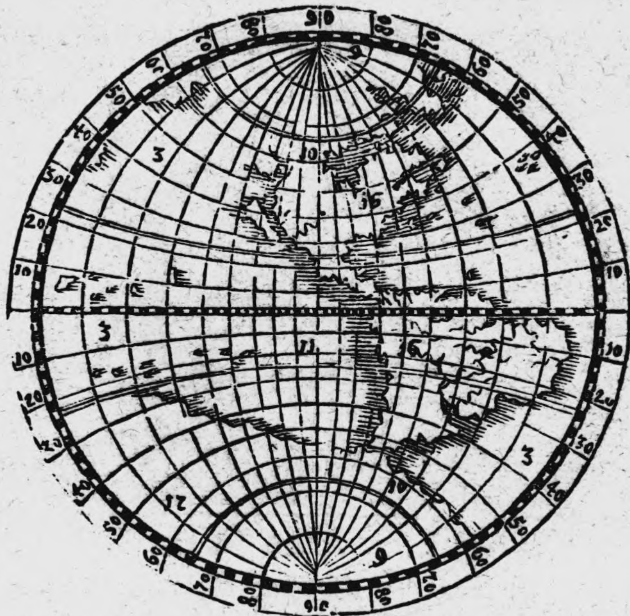
1 ves, dědina. 2 město. 3 hradby. 4 val. 5 náspy. 6 kolí (palissády, Pfahlwerk). 7 městiště (der Zwinger). 8 příkop. 9 bašty. 11 hlídky (strážnice). 12 předměstí. 14 most. 19 a 20 zahrady a dvorce. 21 hřbitov.

Vnitřek města. Das Innere der Stadt.

Koule zemské půla východní.
Die östliche Halbkugel der Erde.

Koule zemské půla západní.
Die westliche Halbkugel der Erde.

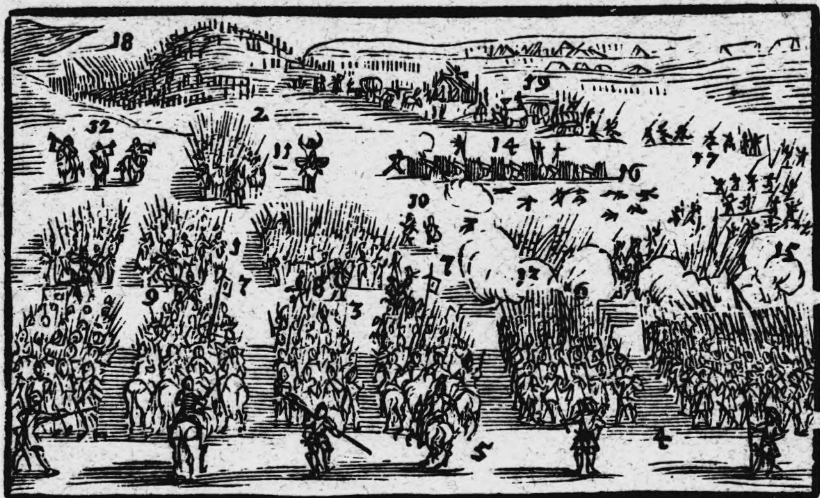

Koráb. Das Schiff.

1 koráb, loď. 2 stežeň (der Mastbaum). 3 provazy (die Taue). 4 rejny, rahna (die Segelstangen). 5 plachty (die Segel). 11 nos (špíce, der Schiffschnabel). 12 korouhvice (die Flagge). 13 koš (der Mastkorb). 14 korouhvička (die Wetterfahne). 15 kotva, kotvice. 16 olovnice (das Senkblei). 17 paluba (das Verdeck).

Rozbití korábu. **Der Schiffbruch.**

Šik a bitva.

Die Schlachtordnung und das Gefecht.